

Doručování

Povinnost tvrdit, že nebyl dodržen postup stanovený pro doručování, nabídnout ke svému tvrzení důkazy a jejich prostřednictvím své opačné tvrzení prokázat, stíhá adresáta. Tento důsledek však lze spojovat jen s doručenkou, která má všechny náležitosti, jež vyžaduje právní předpis. V případě, že tomu tak není, musí být vždy zkoumáno, zda byl předepsaný postup dodržen, a závěr v tomto smyslu musí být náležitě odůvodněn.

(Usnesení Nejvyššího soudu České republiky sp.zn. 22 Cdo 2419/2003, ze dne 27.11.2003)

Nejvyšší soud České republiky rozhodl ve věci žalobkyně D. Š., zastoupené advokátkou, proti žalovanému J. D., zastoupenému advokátem, o návrhu žalovaného na obnovu řízení, vedené u Obvodního soudu pro Prahu 5 pod sp. zn. 8 C 356/2001, o dovolání žalovaného proti usnesení Městského soudu v Praze ze dne 21. února 2003, č. j. 64 Co 49/2003-103, tak, že usnesení Městského soudu v Praze ze dne 21. února 2003, č. j. 64 Co 49/2003-103, se zrušuje a věc se vrací tomuto soudu k dalšímu řízení.

Z odůvodnění :

Obvodní soud pro Prahu 5 (dále jen „soud prvního stupně“) usnesením ze dne 2. ledna 2003, č. j. 8 C 356/2001-96, odmítl „návrh žalobce podaný ke zdejšímu soudu dne 30. 7. 2001 ve znění doplnění ze dne 13. 2. 2002, 25. 2. 2002 a 6. 6. 2002 vedený pod sp. zn. 8 C 356/2001“ (správně šlo o podání žalovaného) a rozhodl o nákladech řízení. Vyšel z toho, že žalovaný podal žalobu na obnovu řízení vedeného u soudu prvního stupně pod sp. zn. 18 C 367/99, která však postrádá náležitosti uvedené v § 42 odst. 4, § 79 odst. 1 a § 232 odst. 1 občanského soudního řádu (dále jen „OSŘ“). Postupem podle § 43 OSŘ se nepodařilo tento nedostatek odstranit, neboť na výzvu a poučení soudu prvního stupně sice žalovaný reagoval, ale ani jeho doplňující podání požadované náležitosti neobsahovalo a k informativnímu výslechu se – přes řádné doručení předvolání – nedostavil. Žaloba tedy trpí vadou, pro kterou nelze v řízení pokračovat, a tak bylo postupováno podle § 43 odst. 2 OSŘ.

K odvolání žalovaného Městský soud v Praze jako soud odvolací usnesením ze dne 21. února 2003, č. j. 64 Co 49/2003-103, usnesení soudu prvního stupně potvrdil ve znění, že se „odmítá podání žalovaného ze dne 30. 7. 2001 ve znění doplňujících podání ze dne 13. 2. 2002, 25. 2. 2002 a 6. 6. 2002“, a rozhodl o nákladech odvolacího řízení. Ztotožnil se s názorem, že vady žaloby, které nebyly odstraněny ani v odvolacím řízení, brání dalšímu pokračování v řízení, a pokud jde o námitku žalovaného, že nedostatky jeho podání „vyplývaly z absence řádného právního zastoupení stanoveného soudem na základě přiznaného osvobození od soudních poplatků“, poukázal odvolací soud na to, že žalovaný o ustanovení zástupce nepožádal, ač o možnosti podat takovou žádost byl poučen v předvolání k informativnímu výslechu. Žalovaný pak ani netvrdí, že v době opakovaného doručení těchto předvolání se v místě doručení nezdržoval, a tak „nelze mít za to, že by nebyly tyto písemnosti doručeny podle ust. § 46 odst. 2 o. s. ř. řádně“.

Proti tomuto usnesení podal žalovaný dovolání, v němž namítl, že řízení je postiženo vadou, která mohla mít za následek nesprávné rozhodnutí ve věci [§ 241a odst. 2 písm. a) OSŘ]. Ta podle něho spočívá v tom, že nebyl řádně poučen o možnosti požádat soud o ustanovení právního zástupce podle § 30 odst. 1 věty druhé OSŘ, když prvá zmínka o takovéto možnosti se objevila až v napadeném usnesení odvolacího soudu. V tomto směru ho měl poučit již soud prvního stupně, např. v některé z opakovaných výzev k doplnění žaloby nebo v souvislosti s doručením usnesení, jímž mu bylo přiznáno osvobození od soudních poplatků. Zanedbání poučovací povinnosti pak mělo za následek odmítnutí jeho žaloby, čímž mu bylo znemožněno bránit svá práva u soudu. Pokud jde o předvolání k informativnímu výslechu, nevěděl o tom, že mu byla na poště uložena zásilka k vyzvednutí, a nemůže vyloučit, že do procesu doručování zasáhla cizí osoba bydlící v témže domě. Žalovaný navrhl, aby bylo napadené usnesení zrušeno a věc vrácena odvolacímu soudu k dalšímu řízení.

Žalobkyně se k dovolání nevyjádřila.

Dovolací soud po zjištění, že dovolání bylo podáno včas k tomu oprávněnou osobou, že je přípustné podle § 239 odst. 3 OSŘ, že se opírá o způsobilý dovolací důvod a že jsou splněny i další podmínky vyplývající z § 241 a § 241a odst. 1 OSŘ, přezkoumal napadené usnesení podle § 242 odst. 1 a 3 OSŘ a dospěl k závěru, že dovolání je důvodné.

Podle § 30 odst. 1 OSŘ účastníku, u něhož jsou předpoklady, aby byl soudem osvobozen od soudních poplatků (§ 138 OSŘ), předseda senátu ustanoví na jeho žádost zástupce, jestliže je to třeba k ochraně jeho zájmů. O tom, že může tuto žádost podat, je předseda senátu povinen účastníka poučit. Zákon nestanoví výslovně, ve kterém stádiu řízení je třeba uvedené poučení účastníku poskytnout, ale z jeho znění vyplývá, že je třeba tak učinit natolik včas, aby byl naplněn účel citovaného ustanovení, jímž je právě ochrana zájmů účastníka, který vzhledem ke svým poměrům není schopen obstarat si potřebné zastoupení. Soud prvního stupně nepoučil žalovaného ani v souvislosti s vydáním usnesení, jímž mu přiznal osvobození od soudních poplatků, ani v souvislosti s doručením výzvy k odstranění vad podání, ovšem ještě dříve, než přistoupil k odmítnutí žaloby, mu dvakrát zaslal předvolání k informativnímu výslechu, které poučení podle § 30 odst. 1 věty druhé OSŘ obsahovalo. Poprvé byl žalovaný předvolán prostřednictvím pošty na 5. 11. 2002, podruhé - formou doručení do vlastních rukou - prostřednictvím soudního doručovatele na 6. 12. 2002. Odvolací soud při posuzování důvodnosti námitky žalovaného, že poučen nebyl, vycházel z toho, že předvolání k informativnímu výslechu bylo žalovanému v obou případech doručeno, byť formou tzv. náhradního doručení podle § 46 odst. 2 OSŘ, a že se mu tedy náležitě poučení dostalo.

Podle § 46 odst. 2 OSŘ nebyl-li adresát písemnosti zastížen, ačkoliv se v místě doručení zdržuje, doručí se jiné dospělé osobě bydlící v témže bytě nebo v témže domě, působící v témže místě podnikání anebo zaměstnané na témže pracovišti, je-li ochotna obstarat odevzdání písemnosti. Není-li možno ani takto doručit, písemnost se uloží a adresát se vhodným způsobem vyzve, aby si písemnost vyzvedl. Nevyzvedne-li si adresát zásilku do tří dnů od uložení, považuje se poslední den této lhůty za den doručení, i když se adresát o uložení nedozvěděl. Podle odst. 4 téhož ustanovení nebyl-li adresát písemnosti, která má být doručena do vlastních rukou, zastížen, ačkoli se v místě doručení zdržuje, písemnost se uloží a adresát se vhodným způsobem vyzve, aby si ji vyzvedl. Nevyzvedne-li si adresát zásilku do deseti dnů od uložení, považuje se poslední den této lhůty za den doručení, i když se adresát o uložení nedozvěděl. Místo, den a způsob doručení prokazuje při doručování poštou zásadně doručenka (dodejka), kterou pošta vrací zpět odesílajícímu soudu. Tato doručenka má povahu veřejné listiny, která - není-li prokázán opak - potvrzuje pravdivost toho, co je v ní osvědčeno (§ 134 OSŘ). Povinnost tvrdit, že nebyl dodržen postup stanovený pro doručování, nabídnout ke svému tvrzení důkazy a jejich prostřednictvím své opačné tvrzení prokázat, tedy stíhá adresáta. Tento důsledek však lze spojovat jen s doručenkou, která má všechny náležitosti, jež vyžaduje právní předpis. V případě, že tomu tak není, musí být vždy zkoumáno, zda byl předepsaný postup dodržen, a závěr v tomto smyslu musí být náležitě odůvodněn (srov. blíže usnesení dovolacího soudu ze dne 25. června 1998, sp. zn. 2 Cdon 1532/97, uveřejněné v časopise Soudní judikatura č. 18/1998 pod č. 127, a především usnesení téhož soudu ze dne 25. října 2002, sp. zn. 20 Cdo 735/2002, publikované v Souboru rozhodnutí Nejvyššího soudu, vydávaném nakladatelstvím C. H. Beck, svazku 21, pod č. C 1507). V daném případě neobsahuje doručenka od zásilky, v níž bylo žalovanému doručováno předvolání k informativnímu výslechu na 5. 11. 2002 (č. l. 91 spisu), otisk denního razítka pošty ani podpis osoby pověřené doručením, a tak na ni nelze hledět jako na veřejnou listinu. Proto se jeví závěr odvolacího soudu, že předvolání na 5. 11. 2002 bylo žalovanému řádně doručeno postupem podle § 46 odst. 2 OSŘ, opírající se toliko o uvedenou doručenku, jako nepodložený.

Shora uvedené zásady samozřejmě platí i pro doručování prostřednictvím soudního doručovatele, takže pouze doručenka obsahující náležitosti vyžadované zákonem může založit vyvratitelnou domněnku řádného doručení písemnosti. I když v době, kdy bylo žalovanému doručováno předvolání k výslechu na 6. 12. 2002, ještě neplatilo ustanovení § 50e OSŘ, upravující nyní, jaké náležitosti má doručenka (tedy včetně doručení soudním doručovatelem) obsahovat, je z § 46 odst. 2 OSŘ zřejmé, že bez údaje, kdy byla po marném pokusu o doručení písemnost uložena u soudu [§ 46 odst. 6 písm. a) OSŘ], nelze stanovit den náhradního doručení. Doručenka založená na č. l. 94 spisu, byť jí jinak nelze nic vytknout, tento údaj neobsahuje, a tak ani v případě doručení předvolání na 6. 12. 2002 zatím nelze - bez dalšího šetření - řádné doručení písemnosti předpokládat.

Odvolací soud tedy pochybil, když považoval jen na základě doručenek založených ve spisu shora uvedená předvolání za řádně doručená. Jeho rozhodnutí je tak založeno na neúplném a tudíž nesprávném právním posouzení otázky, zda bylo žalovanému poskytnuto poučení podle § 30 odst. 1 OSŘ, čímž je naplněn dovolací důvod tak, jak jej žalovaný ve svém dovolání skutkově vymezil, byť po právní stránce je třeba jej kvalifikovat nikoli jako vadu řízení ve smyslu § 241a odst. 2 písm. a) OSŘ, nýbrž jako nesprávné právní posouzení věci podle písm. b) téhož ustanovení. Proto dovolacímu soudu nezbylo, než podle § 243b odst. 2 věty za středníkem a odst. 3 věty první OSŘ napadené usnesení zrušit a věc vrátit odvolacímu soudu k dalšímu řízení.

Další články:

- [Přebírání důkazů z trestního řízení před správními soudy](#)
- [Tarifní hodnota](#)
- [Nepoložení předběžné otázky Soudnímu dvoru EU](#)
- [Koupě nemovité věci](#)
- [Nesprávný úřední postup \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Platební neschopnost \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Předkupní právo \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Přerušlení řízení \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Rodinný závod \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Dědictví](#)
- [Výživné](#)